

وعده‌هایی که نباید فراموش شود

سوره طه با ۱۳۵ آیه مثل همه

سوره‌های مکی بیشتر به مسائل اساسی (کفر و ایمان و قیامت و جزا و...) می‌پردازد. در آغاز، هدف از نزول قرآن و سپس جایگاه بلند خداوند بیان می‌شود. در قسمت بعد داستان موسی نبی را می‌خوانیم که به دنبال آتش از خانواده‌اش جدا شد، به کوه طور رفت، در آنجا با خدا گفت‌وگو کرد، صاحب معجزه عصا و دست درخشان شد و مأموریت مبارزه با طاغوت را بر عهده گرفت. خداوند در برابر درخواست موسی (شرح صدر، همراهی هارون و...) گذشته موسی را به یاد او می‌آورد که چگونه او را از دل مشکلات بیرون کشید و برای خود (خداوند عزوجل) آماده ساخت.

پس از این وارد دربار فرعون و شاهد مجادله فرعون و موسی می‌شویم. فرعون درباره خدای موسی و هارون و نیز نسل‌های گذشته سؤال می‌کند و موسی از خلقت، و هدایت خدا می‌گوید و علم فراموشی‌ناپذیر او و از زمین، که طبیعتش مهبای زیست انسان قرار داده شده است. زمینی که بدن انسان از آن مایه گرفته و روزی دوباره به آن باز می‌گردد و در رستخیز بزرگ باز از آن سربرمی‌آورد. فرعون نمی‌پذیرد و او را به رویارویی می‌خواند. وعده می‌گذارند و ساحران جمع می‌شوند. مسابقه آغاز می‌شود و عصای موسی همه سحر ساحران را می‌بلعد. ساحران با وجود تهدیدهای هولناک فرعون بلافاصله به موسی ایمان می‌آورند. قرآن پس از اشاره‌ای کوتاه به جهنم و بهشت، جزای نیک و بدی، داستان موسی را با قضیه عبور بنی‌اسرائیل از نیل پی می‌گیرد. این پایان فرعون است اما کار موسی با قومش به همین جا ختم نمی‌شود. خداوند از نعمت‌های بنی‌اسرائیل، هلاکت ناسپاس‌ها و آموزش اهل توبه سخن می‌گوید و این مقدمه، طرح قضیه سامری است که زینت‌آلات مردم را جمع کرد و برایشان گوساله بزرگ و حیرت‌انگیزی را ساخت. مردم هشدارهای هارون را نادیده گرفتند و مشغول پرستش گوساله شدند. موسی برمی‌گردد و خشمگین با هارون برخورد می‌کند و سامری را به مرضی همیشگی وعده می‌دهد.

موضوع آیات بعدی توحید، قرآن (منزلت، زبان، محتوای پندآموز و نزول آن)، احوال طبیعت و وضعیت انسان‌ها در قیامت است تا آغاز داستان آدم ابوالبشر که قول وقرارش را فراموش کرد و گرفتار وسوسه شیطانی شد که پیش‌تر به خاطر او از درگاه خدا رانده شده بود. خدا اگر چه خطای آدم را می‌بخشد اما او را از بهشت به زمین می‌فرستد تا میدان تازه‌ای برای امتحان او و فرزندانش تا قیامت پدید آید و خوشبختی و بدبختی در آن رقم بخورد. اسباب این خوشبختی و بدبختی، سخن را گره می‌زند به برخی سنت‌های الهی همچون هدایت خداوند که در نشانه‌های فراوانی مثل سرگذشت مردم گذشته جلوه‌گر است. در پایان بعد از توصیه درباره مسایلی مثل برخورداری مادی کافران، اهمیت نماز و ذکر خدا و... خداوند اتمام حجت خود را با انسان یادآور می‌شود و می‌فرماید: به‌زودی خواهید فهمید چه کسی راه درست را واقعا یافته است؟

پیام گزیده‌ها

* این منم پروردگار بزرگ. خدایی جز من نیست. دل به فرمان بدهید و نماز را برپا کنید تا به یاد من بمانید. (آیه ۱۴)

* موسی و هارون به خدا گفتند: ما از فرعون می‌ترسیم. ممکن است در برابر دعوت ما دست به کار خطرناکی بزند. خداوند جواب داد: شما که از من جدا نمی‌شوید. همه چیز را هم می‌بینم و می‌شنوم. با این حال می‌ترسید؟ (آیه ۴۵ و ۴۶)

* سلام همراه کسی است که به‌گونه‌ای عمل کند که خدا از او خواسته است. (آیه ۴۷)

* ساحران به فرعون گفتند: ما نشانه‌های روشنی را که برایمان جلوه‌گر شده است و خدایی که ما را آفریده به خاطر تهدیدهای تو رها نمی‌کنیم. محدوده فرمانروایی تو همین زندگی دنیاست بنابراین ترسی از فرمان تو نداریم. (آیه ۷۲)

* اگر به جای آن که من را یاد کنید و ذهنتان را به من مشغول کنید به چیز دیگری روی آوردید و آن را ترجیح دادید زندگی‌تان به پیچ و خم و دشواری خواهد افتاد و در قیامت هم چشمتان چیزی از جلوه‌های زیبای خدا را نخواهد دید. (آیه ۱۲۴)

* عده‌ای در قیامت شکایت می‌کنند: ما که در دنیا چشمان می‌دید پس چرا اینجا نابینا حاضرمان کرده‌اند؟

خداوند جواب می‌دهد: همان طور که در سال‌های زندگی‌تان نشانه‌های روشن حقیقت را دیدید ولی پشت گوش انداختید امروز هنگام اعطای رحمت‌ها و نعمت‌ها فراموش می‌شوید و از دیدن آن‌ها محروم می‌مانید. (آیات ۱۲۵ و ۱۲۶)

ختم کلام

موسی و هارون حتما می‌دانستند که خدا همیشه همراه آن‌هاست و می‌دانستند که او شنوا و بیناست. اما خداوند در جواب اظهار نگرانی و ترس آن‌ها فقط به همین دانسته‌های آن‌ها اشاره می‌کند، و همین یادآوری کافی است تا این دو پیامبر خدا گام‌های مأموریت خود را محکم‌تر بردارند. این که حتی پیامبران خدا گاهی برای قوت قلبشان به این یادآوری نیاز داشته‌اند، تلنگری است به ما که نکند در پیچ و خم حوادث و مسائل گسترده زندگی خود چیزهای مهمی را از یاد برده باشیم و از دایره اصول فکری‌مان بیرون مانده باشد یا حداقل تأثیرشان در قلب-هایمان کمرنگ شده باشد و به خاطر این فراموشی، در تصمیم‌گیری‌ها و رویکردهایمان دچار کژراهه بشویم. آن چه امروزه مردم آزاده جهان خصوصا جان‌هایی که مسئولیت بیداری قلب‌ها و رویارویی با طاغوت‌ها را بر دوش خود احساس می‌کنند به‌شدت به آن نیازمندند درگوش داشتن وعده‌های الهی است. باید پیوسته به خود یادآوری کرد که خداوند در مسئولیتی که به ما سپرده، همراه ماست و اوست که شنوا و بیناست. این دوی ترس‌های یک مبارز راه حق است.